

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7.

Fylke: Hordaland,

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Modalen

Emne: Snar.

Bygdelag: Eidsingedal

Oppskr. av: Johs. Fleuskvål

Gard: Fleuskvål

(adresse): Fleuskvål.

G.nr. 89 Br.nr. 1 og 8

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Su eigi røynsle.*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Att-aak fur, hjelpefur, og høyløysepar.
2. Snar, skogafur.
3. aa skava - eg skjæ - skov, hvar skave
4. I snar til krøkerfor var mykje nytta for mindre nor. For var det av mange mytha som regulat krøkerfor atskad høyl. og alle maatte nytta det i høyløysa.
5. Råne skav var mest brukk - men og alm. asp, selja, hegg - hjørk - naar ein intje hadde nok rånes kog. Beste skave var alm og råin. Snar av lærde intje brukk.
6. *Su hogga skav* - det var meint råin. Den skavne vedu var "skjelur" rannestjilav; "aspestjilav" o. s. l.
7. Ja, skavrimb hennur me godt. Almen gjæ - råin gjæ - seljo svelte, vieren vilte - hegg set surg i legg.
8. Skavet var helst etla ronne - alm - og ranniskav gjorde mjælkje feitare - gulare smør men som rånefor i høyløysa ferra dei skav hadde sau og geit. men intje husk. Olders kav litte dei intje - men i høyløysa gjette det og.

9a 8. NR

- 9. Det varl meiv og feitaro mjölk ar godt skav, Rjomen varl kjunnare og gylure - proo Rjomekrodla. Det var kj reparatarar ("mjönesiramar") i den tid. Smörk gult, vopestav kunde selja stram smak proa mjölk og smör, naar ein gav pro mjölk ar det. Heggstav og.
- 10. Naar me um haushen eller vinteren lagde i hop heim vedur, fall det gjerne til so mjölk skav ved at det var nok. Vark det forlike, so maatte ein proa so skilt hop haggung av skav. Det skulde um masse skav til for ein huskav proa 12-15 januarleik attaal geit og mjölk smale. All husjevudur varl skaven - aab Krokeri.
- 11. Det er proa skavhagst sa me um arleidek.
- 12. Skav og skavved kallar me matriculek.
- 13. Ordal "marna" er kj brukk her - men aa "mosa" og "laia" brukkar me.
- 14. Det er um haushen og vinteren me hagg skavet. Forlig surt er det aa hulka skavved - som all anna skagarte. naar vurt er surt og ufyse - inni stum. Langfredag "svinnu" er vel nok anna. Var drengeine ikkje tidlig nok uppe langfredag morgun dunde hus mori eller gjento eller boae tvo - gaa i beitarostun eller ei drabelig stor "buega" (risluska) og gjeva drengeine (drengeine) duggelig pryl - helst proa herre krogpen. Jesse la seg difor gjerne med klode proa langfredags matte for intöje aa verba "uppsmurdi" av keinföki Det var for stor skam, um det hende.

Andre blad.

15. Herjavedu skjia ein i löa, vedstjultt eller uke þou lunt-i goot ver. "Imaskav" og Kullbar skjia ein helst inne i skava.

16. Til all skavingur beru me skavljaa her. Du er soverskilk laga til dette bruk. med handtak i eine endu og "pik" i den andre endu, som og so kann seljast handtak þou, um ein vil; men dau vark du uprabhisk ein lok og afhe ein ljaa brot og laga til, sveipse klode um "ljaa kjottu" og beru de som skavljaa. Dei gamle bymsleifja var gode til det bruk, men det finst inngi "haudu" att av dem no.

17. Til herjavedu brukar me sagstrokku, men dau maa ein helst vera to, so den eine held stongi, skauru, medan den andre skjia - med haal hundur i skavljaa, eller um dei heu "landavramu" so kann ein skava aalina. Me laga og ein sers slago "haldar": ein jirnklave med ei saftanna tunga i. Den heit fast i skauru, naar me stakk den gjinom klavu, so skauru slod fast som i ei skriva skive. Dette er herre til herjaved. Imaskavst skov me i skova, att ved omnu, hurt ved sengi eller me sethe "skav skauru" fast under lectu - til aa halda skavljaaen attaal. Skavljaaen held me dau i hagre handi, og drog skavkjippu med vinste. Skavkullane la me þou knai og skov blakpore i tvo lengdir - med haal hundur i skavljaaen. Ein drog ljaa til seg yver halve kullilengdi - og smudde kullu i fangst, naar fyrste lengd var slavi.

18. Disse stor skavarane hadde jamnaste
"skavslaur" som dei sette paa golvet
"og uppsunder beten - dei sat paa ein
diger krakk, so tung og stor og stød, at
smaa kvinnfolk smært kunde lyfte
dem - og daa skov dei so det riste
i heile huset - og i stova lukta det
lette skav. Brødet skavdet gjimur egvorte

19. Når dei skjev huseved, held dei
skavljaaen i haue hundar.
Slikeins naar dei skjev kulbar
som dei held paa fangst mellom knei.
Naar dei skjev smaaskav" held dei
skavljaaen med hagre handi i
handfaket. Den andre enden av ljaaen
held dei hurpfor møleb" so ljaaen
skavar fast, naar dei med vinstre
handi drag skavtjeppein til seg.

20. Mengdi av dei einstelde skavblokkar
kallar me og skav. Det er sjölve skavet.
Men skavveden verk og nemnd "skav"
"skork" kallar me loppkvistane av
skavveden. Dei lopp me skundom av
og legg særskilt, daa dei er lette og
tyggje for kröfere; ein bringe i skava
delin, i loppin paa diin skind kumrane

21. Skavblokkar - og skav - (som sagt ovenfor)

22. Smaaskav" er helst smaaskjeppear upps
hoyde i lengd, hövulige i omnen
20-40 Cm. Men me skjev og lyörkestrongar
uopp sagde i same lengde. "skavkulbar".

23. Ein skjévil- (skjévil seir me-) skjévlur og skjévlane. „Skavkubbur“ er kúkkant

24. „Skavet“ skal vera kúmt og mjúkt. Skjévil ein einni vadan þrá skavkjöppur, verk skavt harðt og tungt að laggja þó kröleri. Ein mjúleggmar skjévil aldri góðt skavt. Þú skal nokk „væla“ til þó að skava góðt. Hó góðmú er: þú máu gjera skavklöppuna so kúmt, mjúkt og þín að ég kann spinnu þú þrá rokklage milt - þú skal me þá mjúkt og góðt leuð mjúkt og rjome.

Þú var sume meistur skavara. Og þú skov snark og, þú. Mm kröleri þekkt skav þrá þú i lag með góðt eng höv, so að þú þýst skavt, þýst þú að höv.

25. Skjévlane lagde ein gjerne til lurr og brukte þeim til þaks leuð. Rauniskjévlane brukte ein og að lernna kol av - rauniskol - som gullsmidane brukar til sumt slag. Og so kundu þú lernna smilt - av þú - ein slapp uppsókt góðt lernmedisin til að gróa saar með. Þá máttu rauniskjévlane vera kúmt som spik - þú var eit meistur verk að kúmt lernna smilt.

Þú brukte þaks þella - hölode ei fljóa = gryta þrá þella, þella rundt með leir. Þá þella, undir gryta var rauneflisar uppsitte som i ei kolmitte. So þýrde þú undir þella og upp þrá grytliotnun - so þú þýrde vassa av þú kúmt flisan.

Þú var smilt? Þú rann þrá av eit leir kol

6
som var laga i leirlettingi. Dei tok del
paa glas. Vaske var brun, og lukta
kraftig, krend raun.

Me fekk aldri noko lekperad eller dotter=
medisin som kunde maala seg med
smilt. i aa gröda saar paa möker.

Paa folk var den aldros skum aa luruu.

Den svilde fyrkleleg men grödde smad.

26. Det er intje mange no som brukar
aa skava, aa slett intje so mykje som
fyrr. Noen er det nok uno som
driv det. men i mindre maales tonn.

Dei yngre no. er paa det som ikk
gamaldags helst fau mykkes arbeid.

Det er so mangt anna aa tena pengar
paa no, og so er det "lilskok" og "ledrag"
aa paa lil mesh vaa dei vil.

Dei gamle hadde bure sitt arbeid
med jondli aa lila paa. Dei var meir
själulijelpne i aet. Del dögn no ikk.

23/12 77.